

Nr 462.

Av herrar **Jönsson** i Rossbol och **Andersson** i Gisselås, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 149, angående organisationen av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område m. m.

I propositionen nr 149 har Kungl. Maj:t framlagt förslag för riksdagen angående organisationen av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område. Förslaget innebär bland annat, att den nyligen igångsatta, mycket omfattande skogliga återuppbyggnadsverksamheten med stöd av norrländska skogsproduktionsanslaget vad betesförbättringsverksamheten beträffar skall överföras från skogsvårdsstyrelserna till lantbruksnämnderna utom inom lappmarkerna.

Beträffande konsekvenserna av den ifrågasatta överflyttningen har skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län framhållit följande.

»Av förarbetena till bestämmelserna om norrländska skogsproduktionsanslaget må följande framhållas.

Den 15 augusti 1938 överlämnades av dåvarande redaktören Elof Lindberg i Umeå en framställning till Kungl. Maj:t av bland annat följande innehåll:

Malmtillgångarna i Norrbotten och Västerbotten förminskas för varje år, likaså det s. k. urskogskapitalet. Genom revisionen 1934 av den särskilda skogslagen för lappmarken togs nu den sista resten ut av det sparade skogskapitalet. Det säger sig självt, att denna exploatering av naturtillgångarna tär på själva grundvalen för Norrlands ekonomiska liv i dess nuvarande gestaltning. Man ställer sig frågan hur den på skogen uppbyggda omfattande industrien skall kunna upprätthållas, när skogsreserverna tagits ut, och man frågar, hur gruvnäringen kommer att kunna ekonomiseras, när de värdefullare malmerna tagit slut eller när man vid de norrbottiska malmfälten kommit till djup i malmkropparna, som avsevärt driver upp brytningskostnaderna. Det bör vara en plikt för den nu levande generationen att av det överflöd exploateringen av gruvor och skogar skänker återbära en rimlig del till trygghet av den framtida försörjningen.

Den rationellaste användningen av det kapital, som bör återbäras till Norrland, är dess placering i skogarna för höjande av deras produktivitet. En sådan placering måste ske utan anspråk på ekonomisk lönsamhet i varje särskilt fall för nu levande generation. Den för den enskilde naturliga uppfattningen, att kapital endast bör offras för ändamål, där avkastning i form av ränta eller i varje fall i form av kapitalets återbäring är att förvänta, får icke gälla för samhället. Den enskilde går bort, samhället skall bestå. För samhället kan det vara en bjudande plikt att placera kapital, även om det först efter ett århundrade ger avkastning.

I framställningen anföres vidare, att dåvarande statsbidragsgrunder vore otillfredsställande.

Väldiga skogsvidder befinna sig därför i skogsvårdsavseende under all kritik, särskilt på bondskogarna. Men även på bolagens och kronans skogar lämnar skogsvården på många håll mycket övrigt att önska.

I framställningen skisseras därefter ett synnerligen omfattande skogsvårdsprogram efter helt nya, radikala linjer. Det framhålles slutligen, att skogsvårdsprogrammets genomförande skulle bli av allra största betydelse för den på skogen grundade industrien i Norrland. För programmets genomförande räknade förslagsställaren med ett anslag på 100 miljoner kronor.

Den 12 maj 1939 tillsattes *norrländska skogsproduktionsutredningen*. I direktiven till utredningsmännen framhölls bland annat, att en undersökning utan dröjsmål borde verkställas rörande de möjligheter, som föreligga att snabbt skapa nya skogstillgångar i ersättning för dem, som nu i forcerad takt tillgodogöras.

Norrländska skogsproduktionsutredningens resultat och förslag framlades vid 1940 års riksdag. Förslagen utmynnade i att cirka 100 miljoner kronor skulle anslås till skogligt återuppbyggnadsarbete i Norrland. Förslagen godkändes i princip av 1940 års riksdag, men med hänsyn till tidsläget och för att i början bedriva verksamheten försöksmässigt inskränktes anslaget till att de första åren gälla enbart för lappmarkerna samt skyddskogarna i Jämtlands och Kopparbergs län.

Efter motioner och beslut vid 1945 års riksdag — föregångna av kortfattad utredning med förslag av norrlandskommittén — utsträcktes anslaget den 1 juli 1945 att gälla för hela Norrland.

Verksamheten har nått sin största omfattning inom Västerbottens och Norrbottens län. Detta är också naturligt med hänsyn till att anslaget under de första åren var tillgängligt enbart för lappmarksskogarna och skyddskogarna. Inom övriga delar av Norrland påbörjades verksamheten först efter 1945 års riksdagsbeslut.

Inom Jämtlands län påbörjades verksamheten i liten skala under år 1944. Först under år 1945 var det möjligt att ge verksamheten större omfattning.

Det visade sig omedelbart inom Jämtlands län, att norrländska skogsproduktionsanslaget möjliggör skogsvårdsarbete efter helt andra linjer och på betydligt bredare bas än de anslag, som tidigare stått till förfogande för skogsvårdsarbete i Norrland. Produktionsanslagets bestämmelser om lokala skogsvårdsområden, för vilka man gör upp konkreta förslag till alla åtgärder, som tarvas för att lösa betesfrågorna och åstadkomma god skogsvård, utgöra nyckeln till effektivt skogsvårdsarbete.

Man når inga resultat med skogligen anslag för Norrlands skogsvidder, därest skogsvårdsföretagen skola planläggas och utföras sporadiskt här och var i den mån vederbörande markägare tillfälligt kunna intresseras för saken. Genom markägarnas samgående i skogsvårdsföreningar och kon-

centration av betes- och skogsvårdsarbetena till skogsvårdsområden sporra de mera positiva och intresserade markägarna de övriga till att medverka, och man har möjlighet ernå god skogsvård på alla fastigheter inom skogsvårdsområdena.

De stora arbetsobjekt, som planläggas inom skogsvårdsområden, möjliggöra även en helt annan insats av maskiner för utförande av arbeten än om dessa måste planläggas här och var, fastighet för fastighet inom länet.

Markägarnas intresse för utnyttjande av norrländska skogsproduktionsanslaget har också växt lavinartat. Sålunda utgjorde antalet ansökningar om bildande av skogsvårdsområden i Jämtlands län år 1946 46 stycken, omfattande en areal av cirka 58 000 hektar skogsmark. År 1947 inlämnades 71 stycken ansökningar, omfattande en areal av cirka 95 000 hektar skogsmark. Hittills ha åtgärder planerats för en kostnad av 2 646 300 kronor.

De redan planerade arbetena ha bildat stommen för startande av en omfattande maskinell röjning och odling av kulturbetesanläggningar. Redan våren 1947 hade över 1 000 hektar mark anmälts för röjning medelst tunga odlingstraktorer. Under sommaren 1947 voro 3 stycken dylika traktorer i arbete inom länet. Ytterligare ett flertal traktorer hade av enskilda beställts för planerade arbeten (kulturbeten, skogsvägar etc.).

Departementschefen har till propositionen angående organisationen av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område framhållit, att verksamheten med norrländska skogsproduktionsanslaget icke nått någon större omfattning utanför lappmarkerna.

Utanför lappmarkerna och skyddsskogarna har emellertid, som ovan nämnts, verksamheten icke kunnat igångsättas i större skala förrän efter den 1 juli 1945. Inom lappmarkerna kunde verksamheten emellertid igångsättas redan 1940.

Med hänsyn såväl till de arbeten som redan utförts inom områdena utanför lappmarker och skyddsskogar som till att anslaget där varit tillgängligt endast något över två år, torde verksamheten utanför nyssnämnda områden böra bedömas som relativt omfattande jämförd med verksamheten inom nämnda områden.»

Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län har med det ovan anförda velat betona betydelsen av att omorganisationen icke genomföres på ett sätt, som hindrar eller försvårar genomförandet av det skogliga återuppbygg-nadsarbetet, som nu sker med hjälp av norrländska skogsproduktionsansla-get. Uppenbarligen kunna med hänsyn härtill olika synpunkter anläggas på betesförbättringsverksamhetens lämpligaste organisation. Centrala lantbrukskommittén har för sin del ansett det nära sambandet mellan anläggandet av beten å ena sidan och åtgärder för yttre och inre rationalisering å andra sidan vara ett vägande skäl att överföra betesförbättringsverk-

samheten till lantbruksnämnderna från den 1 juli 1949. En absolut förutsättning för detta förslag har emellertid varit, att lantbruksnämndernas personalresurser avpassades med hänsyn till dessa omfattande arbetsuppgifter för de norrländska lantbruksnämnderna. Nu föreslås emellertid i Kungl. Maj:ts proposition en avsevärd minskning av lantbruksnämndernas personal i såväl kvalitativt som kvantitativt avseende jämfört med kommitténs beräkningar. Vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition måste därför en grundläggande förutsättning för lantbruksnämndernas övertagande av betesförbättringsverksamheten hava ryckts undan. Vid sådant förhållande torde det icke nu vara möjligt att fastställa tidpunkten för lantbruksnämndernas övertagande av betesförbättringsverksamheten till den 1 juli 1949 utan att samtidigt taga risken av en betänklig stagnation i det i och för sig för Norrland så utomordentligt betydelsefulla skogliga återuppbyggnadsprogrammet. Starka skäl tala sålunda för att skogsvårdsstyrelserna tills vidare bibehållas vid sin nuvarande befattning med betesanläggningar.

Med anledning av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen i här förevarande ärende måtte besluta, att frågan om tidpunkten för lantbruksnämndernas övertagande av de norrländska skogsvårdsstyrelsernas betesförbättringsverksamhet enligt skogsproduktionsanslaget uppskjutes till dess lantbruksnämnderna utbyggts till sådan kapacitet, att ovan omnämnda risker icke längre kunna anses föreligga.

Stockholm den 1 april 1948.

Nils Jönsson,
Rossbol.

Andr. Andersson
i Gisselås.
